

MINISTERSTWO
SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT Polityczny

WYDZIAŁ Wschodni

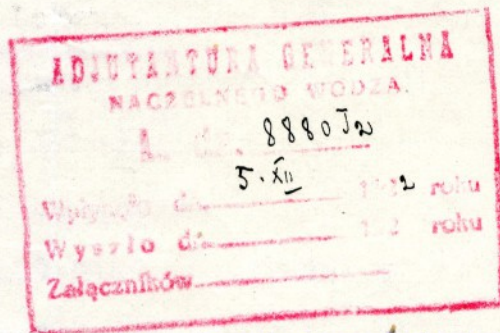
WASZA DATA I L.

NASZA L. DZ. D.V. 6290/22.

W SPRAWIE

TERMIN DLA ODP.

ZALĄCZNIKÓW 1.

Przy niniejszemu przesyła się do wiadomości napis pisma Poselstwa
Polskiego w Moskwie w sprawie stosunku lewicy do prawicy partji ko-
munistycznej w Rosji.

Do
Kancelarii Cywilnej
Pana Naczelnika Państwa
w m i e j s c u.

M. S. Z. Wzór № 9.

Drukarnia Państwowa № 17645. 20-V 22. 10000.

2 Naczelnik Wydziału Wschodniego

Suprunakow

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

151

WARSZAWA, DN.

8880Jw
wrzesnia 1922. 2.

POSELSTWO POLSKIE

w Moskwie

Nr.1170/T.

Rozdzielnik:
M.S.Z. D.V.
" D.D.P.

Do Ministerstwa Spraw Zagranicznych
Wydział Wschodni
w Warszawie.

O d p i s.

Moskwa, dnia 1 sierpnia 1922 r.

P o u f n o s c.

Uzupełniając informacje ostatniego mego raportu w sprawie stosunku lewicy do prawicy partji komunistycznej zaznaczyć wogóle należy, że wszystkie Misje Zagraniczne w Moskwie skarżą się na trudności w otrzymaniu ściślejszych informacji o wewnętrznych sprawach partji. Krążące w tych kwestjach pogłoski koniecznem jest traktować bardzo krytycznie i zawsze z tem zastrzeżeniem, że bolszewicy doskonale rozumieją wagę jednolitości frontu. Szef Misji angielskiej p. Hodgson w rozmowie ze mną, nie przywiązywał w obecnej chwili tarcjom wewnątrz partji jakiegokolwiek decydującej roli, mogącej spowodować przesilenie rządowe. Zgadza się więc to z informacjami szerskimi, o których już donosiłem.

Zapewne, że choroba Lenina jest faktem niepożądanym dla elementów prawicowych. Jednakowoż ostatnie komunikaty sowieckie stwierdzają polepszenie się stanu zdrowia Lenina. Jeżeli nie jest to zupełnie zgodnem z prawdą, to w każdym razie jest oznaką, że postanowiono autorytet Lenina zachować jako firmę.

Niezaprzeczenie niepowodzenia Konferencji Genueńskiej i Haskiej mogą dać obecnie lewicy argumenty i głosy podobne już się podnoszą wedle moich informacji, że polityka dotychczasowa Sowietów, opierająca się na porozumieniu z Europą i ofiarowywaniu koncesji państwom kapitalistycznym jest błędną, nieprowadzącą do niczego i przynoszącą jedynie osłabienie idei komunistycznej przez nawiązywania współzależności z kapitalizmem. Teza ta opiera się naturalnie na niezachwianej wierze w niedaleką wszechświatową rewolucję komunistyczną i wobec tego pragnęłaby zachować zupełną czystość i nieprzejędnaność doktryny, jako główne źródło siły komunizmu. Stronnicy tej tezy zdają sobie niewątpliwie sprawę z tego, że ewolucja Sowietów na prawo nie może przejść pewnych granic gdyż pozbawiłaby Sowiety poparcia proletariatu wszechświatowego, co mogłoby zadać stanowczy cios Sowietom. Istnienie dotychczasowego Rządu jako semi-burżuazyjnego niezbyt jest do pomyślenia.

Wyżej wspomniany odłam uważa podobno za wskazane zerwanie wogóle stosunków z państwami kapitalistycznymi. W obliczeniach swoich liczy przypuszczalnie na niemożliwość agresji zagranicy, wobec obawy przed proletariatem światowym, na absolutną niezdolność stronniotw antybolszewickich w Rosji, przeciwstawiania się komunizmowi i na możliwość quand même dalszej węgietacji ekonomicznej wobec tak zachwalanego przez Sowiety urodzaju. Czy w przyszłości jego teza rachować może na wywarcie bardziej decydującego wpływu w stosunku do polityki Sowietów - trudno obecnie skonstatować; zaznaczam tutaj, że przy końcu Konferencji Haskiej p. Hogdson wypytywał mnie nie bez pewnych wątpliwości, co myślę o pogłoskach, że polityka Sowietów wobec Polski i Państw bałtyckich przybierze ostrzejszą formę. Sam zresztą po moich wyjaśnieniach powiedział, że do tych pogłosek nie przywiązuje wielkiej wagi.

/-/ Dr. Z. Stefański

Chargé d'Affaires

W załączeniu w sprawie stosunków partyjnych w Rosji przesyłam wywiad naszego attaché wojskowego, charakteryzujący poszczególne ugrupowania i ich ewolucje.

Za zgodność

ania 1/IX 1922.

A. Dobrowolski

EWOLUCJA ROSYJSKIEJ PARTII KOMUNISTYCZNEJ

/od grudnia 1901 r. do czerwca 1922 r./

1960

I. Charakterystyczne ugrupowania.

2. Przyczyny ewolucji.

Do charakterystycznych ugrupowań w Żonie R.K.P.należą:

a/Zmowa Robotnicza, czyli inaczej "Robotczaja Frakcja R.K.P."

b/Nacjonał-bolszewicy, t. zw. komuniści narodowcy.

c/Gosudarstwienniki/państwowcy/, lub jak ich nazywają wzgardliwie
"Sowiecka Burżuazja".

Najlicniejszą grupą, chociaż najmniej zorganizowaną są nacjonal-bolszewicy, gdyż ta grupa posiada w swych szeregach dawną inteligencję rosyjską t zw. "speców" t.j. tych zawodowców wykształconych, którzy wstąpili w różnym czasie do partji, przeważnie zaś w okresie 1918-19 r., kiedy władza so-
wietów stała się panującą.

Do tej grupy nacjonal-bolszewików i do zbliżonej do niej państwowa-
ców -chętnie wstępują emigranci t.j. ^{C17}zmienowiechowcy, rekrutujący się z
dawnej inteligencji rosyjskiej, która emigrowała z Rosji po przewrocie paź-
dziernikowym i teraz powoli powraca do Rosji, zapewniając sobie tu przedtem
czasami nawet wyższe stanowiska. Taki stan rzeczy oburza "zmowę Robotniczą"
i gdy miesiąc temu powrócił do Moskwy ks. Lwow, były Minister Wyznań za rzą-
dów Kiereńskiego i dwa dni był w gościnie w Kremlu u Lenińskiego, to ta taktyka
w stosunku do "Smienowiechowców" wywołała interpelację w Centralnym Komit-
ecie R.K.P., która ma być wysunięta na najbliższym zjeździe R.K.P. i sta-
wia następujące pytania: czy władza sowietów finansuje organ "Smienowiechow-
ców" - "Nakanunie", wydany w Berlinie i jakie ma w tym cele? czy zwabianie
emigrantów rosyjskich, czy też wydaje go dla propagandy swych idei w Euro-
pie i obrony własnych interesów, czy też ma na widoku jeszcze inne cele
nieznane dotąd ogółowi partji. Podanie to podpisało 12 komunistów, starych
partyjników, przeważnie z roku 1905-go.

Zmowa Robotnicza, jej ewolucja i ogniwa terytorjalne.

Przyczyn powstania ~~tych~~ grup jest kilka. 1/ Ograniczenie władzy Rad
robotniczych na fabrykach i uprzywilejowanie specjalistów zawodowych prze-
prowadzane stopniowo już od końca 1920 r. 2/ Oddanie administ. racjonalno-technic

nego kierownictwa nad fabrykami w ręce pojedynczych komisarzy, mających władzę decydującą, gdy rada robotnicza zepchnięta jest do roli jedynie kontrolująco-nadzorczej, 3/Czwarta i piąta registracja partji/czystka/, która usunęła ze stanowisk setki drobnych robotników i elementów kryminalnych, mających jednak zasługi w okresie walki rewolucyjnej, obecnie zaś wobec prób przejścia do pracy twórczej, są elementami niepożądanymi, więc nie dziwnego, że po usunięciu stwarzają kadry oponentów, 4/Ograniczenie działalności zebrań i posiedzeń wszelkich rad i komitetów robotniczych w fabrykach do dyrektyw frakcji R.K.P i jej "komórek", założonych w każdej instytucji, co stawia pospolitych szeregowych komunistów w roli marionetki i sprowadza ich czynność do podnoszenia rąk do uchwalenia tego, co chce frakcja i centr partji. To wywołało właśnie pierwszy protest "22" i dotąd oburza plebs komunistyczny, 5/Nowy kurs polityki komunistycznej, to zn. wskrzeszenie kapitału, obrotu pieniężnego, banku i t.d., co oburza masy komunistyczne szeregowo, rozbujane ideami przyszłego raju komunistycznego, nie mogą one bowiem dotąd zorjentować się, że była to jedynie rzecz taktyki dla zdobycia władzy i że nad temi ideami kierownicy partji przeszli do porządku dziennego, który nakazuje życie i że obecni odwrotnie, starają się nauczyć plebs, iż kapitalizm państwowy jest nieodzowny.

⟨Ogniwa terytorjalne zmowy - Moskwa, Ural i kilku punktów na Syberji.⟩

Nacjonal-bolszewizm.

2) Przyczyna powstania tego kierunku leży w polityce wewnętrznej władzy Sowieckiej w stosunku do obco-plemieńców, która oburza rosjan przyzwyczajonych do tego, iż tatar, kirgiz, sarta i inni byk ulegli eksploatawani. Z niechęcią i strachem patrzą oni na to, jak inteligencja tych plemion skwapliwie i umiejętnie wykorzystuje swe nowe prawa i słabość Sowietów. W Kazaniu, Ufie, Semi-pałatyńsku - zarządy miejscowe i gospodarstwa komunalne w ciągu ostatnich dwudziestu lat przeszły prawie wyłącznie do rąk tybulców, tak że zaledwie 20-30% pozostało w rękach urzędników rosyjskich wśród których trzeba dodać, jest duża część żydów i jeśli tak dalej pójdzie, to jest obawa, że nawet język państwowy rosyjski będzie zanikał w Federacji bolszewickiej. Gruzja Sowiecka domaga się obecnie rozszerzenia kadrów wojska samodzielnego i stara się o ^{ze} usunięcie swego terytorjum wojsk rosyjskich. Wśród rosjan wytwarza się wzajemnie odruch samoobrony i swoistego patriotyzmu, którego wyrazem jest grupa nacjonal-bolszewików, walcząca o swój byt i prawa dla siebie i swoich na całym obszarze dawnej Rosji.

Ten separatyzm tolerują nacjonal-bolszewicy jedynie jako autonomizm ekonomiczny prowincji, który odpowiada idei ~~kampanizacji~~ socjalistycznej rejonowania terytorjum państwa według zasad ekonomicznych/patrz książkę Krzyżanowskiego "Rejunirowanie Rosji"/. Rozpadanie się jednak dawnego imperjum rosyjskiego w zakresie administracyjnym, staje się coraz większym nabiera cech klęski politycznej, tak, że nacjonal-bolszewicy zaczynają się niepokoić i inaczej patrzeć na te rzeczy, obawiając się w przyszłości zupełnego rozczłonkowania Rosji. Jedyną pociechą w tym stanie rzeczy dla nacjonal-bolszewików jest jeszcze głębokie ich przekonanie, wielu z nich, że jednak cały świat pójdzie po linii reform socjalnych i że Rosjanie będą tu przywódcami.

Ci jednak z nich, którzy zwątpili o światowej rewolucji socjalnej w myśl rosyjskich projektów, coraz bardziej stają się szowinistami, co uwydatniło się wyraźnie w piątej rejestracji partji, kiedy to starano się z niej wielu Niemców, Polaków, Łotyszów i t.p. towarzyszy, szczególnie zaś, gdy zajmowali miejsce odpowiedzialne. Szczególnie - da

Szczególnie dało się to we znaki komunistom-Polakom, z pośród której ta ostatnia rejestracja usunęła do 20% jakoby wobec braku danych o ich przeszłości.

"Państwowcy" /gosudarstwienniki/.

Ta grupa rekrutuje się przeważnie z pośród komunistów wojskowych i tych którzy dzięki rewolucji, dorwali się do największych stanowisk. Są to przeważnie ci sami nacjonal-bolszewicy, przykrywający się "idea racji stanu państwa socjalistycznego" /zbliżoną do niej duża grupa specjalistów wojskowych nie komunistów, którzy usprawiedliwiają swoją służbę u Sowietów ogólną potrzebą państwową. - Do nich między innymi należy Brusikow/.

Tłum komunistyczny nazywa tę grupę sow-burami, to zn. burżuazją sowiecką i odnosi się do niej niechętnie. Opozycję tłumowi zwiększają uchwały, przeprowadzone na ostatnim XI zjeździe partji, które wymagają, aby każdy członek należący do partji był: 1/pismienny, 2/miał za sobą rok służby w sowieckich organizacjach, kooperatywach, związkach i t.d. na jakimkolwiek stanowisku z wyborów, 3/aby ukończył jakiegokolwiek kursa zawodowe i partyjne, chociażby miesięczne.

Ta selekcja na XI zjeździe rozpoczęta, już wyrzuciła z partji dużo ludzi pochodzących z mas i zwiększyła kadry opozycji. Obecnie Rosja czeka powrotu emigrantów z Zachodu/według informacji Centralnego Komitetu R.K.P. posiadają oni od 17 tys. ofert, zgłaszających się do powrotu do Rosji, z których większość zasili szeregi partji/. Powrót tych emigrantów trzeba przypuszczać zwiększy grupę nacjonal-bolszewików i państwowców oraz usunie ze stanowisk dalszy szereg komunistów pochodzących z tłumy, co znowu wzmocni szeregi opozycji.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

Za zgodą
dnia 1/11

1932.

A. Dobrowolski

156